

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan
Landvetterskolan 4–6 CD i Härryda kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Landvetterskolan 4–6 CD avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Landvetterskolan 4–6 CD i Härryda kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 3 augusti 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen. Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:11317) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Landvetterskolan 4–6 CD i Härryda kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att lärare använder läroböcker för att skapa sammanhang och överblick över de ämnen och moment som eleverna läser. Därutöver visar granskningen att det finns ett medvetet arbete gällande läroböcker och andra läromedel som möjliggör progression i elevernas lärande samt bidrar till elevernas ämnesintresse. Samtidigt visar granskningen att lärare i ämnet teknik använder andra lärverktyg i stället för läroböcker.

I intervju med lärare framkommer att lärarna säkerställer att de använder aktuella och relevanta läroböcker för att planera och strukturera undervisningen i många ämnen. Lärare uppger att undervisningen och läroboken skapar sammanhang i lektioner och moment.

Lärarhandledningar stödjer och underlättar lärarnas arbete med planering av undervisning. Lärare använder läroböcker för att väcka elevers intresse för ämnet. Exempelvis får elever i en årskurs skapa en vikingaby utifrån innehållet i lärobokens illustrationer. Lärare ger även exempel på att elevers ämnesintresse stärks genom att texter och illustrationer i en lärobok lett till samtal om hur profeter gestaltas i olika religioner och hur vissa konstnärer väljer att skapa debatt genom sina verk.

Lärare uppger visserligen att läroböcker används i alla årskurser i de flesta teoretiska ämnena, samtidigt som det framkommer att undervisningen i ämnet teknik inte utgår från läroboken eller andra läromedel. Läroboken i ämnet teknik används inte som en gemensam utgångspunkt i undervisningen. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever, samt av dokumentation som begärts in från huvudmannen, framgår att undervisningen i stället baseras på olika lärarproducerade och kopierade häften och filmer.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att de inte ser några skillnader i pojkars och flickors läsförmåga eller hur elever tar sig an texter. Lärare uppger att de använder läroboken i syfte att utveckla elevers läsförmåga. Hur eleven tagit till sig och förstått lärobokens text kartläggs med tillhörande frågor i elevers lärobok. Rektorn uppger att samtal förs med lärare så att elevers lärförmåga utvecklas genom att lärare väljer läroböcker med åldersadekvata texter.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna ändamålsenliga instruktioner hur de ska använda läroboken eller andra läromedel på lektioner och för att få överblick över ämnets områden.

Av intervjun med lärare framgår att lärarna tydliggör innehållet i läroböckerna och instruerar eleverna att använda dessa. Lärare uppger att de tillsammans med eleverna går igenom lärobokens första uppslag som med texter och illustrationer förklarar hur läroboken ska användas så som författaren och förlaget tänkt. Lärare ger instruktioner hur elever ska navigera i läroböcker genom att utgå från olika typer av begrepp så som kapitel och innehållsförteckning samt de områden läroboken kommer att behandla. Med läroboken som utgångspunkt får elever dessutom lära sig hur läroböckers faktarutor och illustrationer erbjuder ett stöd i elevers lärande. Dessutom klargör lärare att läroböckerna är forskningsbaserade källor, till skillnad från vissa saker på internet som elever dagligen möter.

Elever uppger i intervju att lärare beskriver vad lärobokens innehållsförteckning och register har för funktioner. Lärare visar både hur text och illustrationer hänger samman samt hur elever även kan lyssna på lärobokens innehåll om det underlättar deras lärande. Elever berättar att de ofta samtalar om illustrationerna i läroboken och att det hjälper dem att förstå mer om vad texten i läroboken handlar om. Både lärare och elever uppger att undervisningen ofta består av gemensam läsning av innehållet i lärobokens texter och att eleverna därefter får arbeta enskilt eller i grupp med lärobokens arbetsuppgifter, kopplade till det aktuella ämnesinnehållet.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärare använder anpassade läroböcker och andra läromedel, vilket ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Av intervju med lärare framgår att läroböcker underlättar för lärarna att möta elevernas individuella behov genom att läroböcker är nivåanpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna uppger att läroböckernas lärarhandledningar underlättar för att planera undervisning på flera nivåer.

I intervjuer med rektorn och lärare samt av dokument som begärts in från huvudmannen, framkommer att det i undervisningen och tillhörande

läroböcker finns olika nivåer som eleverna får arbeta med. Vid Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel bekräftas att läromedlen är anpassade utifrån olika elevers behov och förutsättningar. Lärarna uppger även att det finns elever som arbetar i högstadiets läroböcker samtidigt som andra elever arbetar med en lärobok som är avsedd för elever i lågstadiet. I både samhälls- och naturorienterande ämnen ges elever möjlighet att arbeta med alternativa uppgifter i form av mer avancerade frågor som på en högre nivå ställer krav på att de ska reflektera och koppla ihop olika skeenden inom ämnesområdet.

Elever uppger att de erbjuds olika nivåer exempelvis i läroboken i matematik där de får välja mellan tre olika svårighetsgrader. Dessutom finns en grundläggande basbok för elever i behov av stöd samt en lärobok med utmaningar för elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Lärare ställer även frågor på olika nivåer kopplade till lärobokens texter. Vissa elever ges stöd i form av läraren stannar upp och samtalar om svåra ord samtidigt som andra elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling uppmanas att utveckla och motivera sina svar i arbetsböckerna. Lärare använder läroböcker på varierade sätt så att elever ibland arbetar enskilt och andra gånger tillsammans i par.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna har tillgång till och ges möjlighet att använda läroböcker utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.

Rektor och lärare uppger i intervjuer att elever kan ta hem läroböcker. Elever som behöver ett extra exemplar av läroboken hemma får tillgång till det genom att de får ett separat exemplar av läroboken för att ha i hemmet som komplement till elevens lärobok i skolan. Lärarna uppger även att elever har en färgkodad mapp per ämne och i den finns läroboken med.

I intervju uppger elever att lärare uppmuntrar dem att använda läroböcker utanför lektionstid för att befästa nyvunna kunskaper. Lärarna ger tydliga instruktioner hur arbetet med uppgifter utanför lektionstid ska genomföras. Ett exempel är att elever i ämnet matematik tränar på det aktuella kunskapsområdet i läroboken efter lektionstid. Dagen därpå samtalar elever och lärare om uppgiften och de moment som inte gick bra eller som var svåra förklarar läraren igen. Utöver läroböckerna har elever tillgång till inlästa versioner samt lärobokens sidor digitalt via datorerna även utanför lektionstid.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att rektorn ser till att det finns avsatta medel för att köpa in läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Rektorn ser till att lärarna använder de ekonomiska medel som finns för att göra inköp av läroböcker och andra läromedel. Lärarna uppger att de har de läromedel de behöver. I intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorns målsättning är att lärarna ska ha tillgång till aktuella och relevanta läroböcker.

Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att det finns egna exemplar och klassuppsättningar av läroböcker i klassrummen och i angränsade grupprum. Läroböckerna finns tillgängliga för eleverna genom att eleverna har egna exemplar i bland annat svenska, engelska och matematik. En majoritet av böckerna finns i elevernas hurtsar samt i skåp i gemensamma utrymmen.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Rektorn och lärare uppger i intervjuer att rektorn fördelar ekonomiska medel och ger lärare i uppdrag att samarbeta och föra diskussioner vid val av läroböcker. Dessutom uppmanar rektorn lärare att jämföra olika läroböcker. Ett exempel är att lärare inom de naturorienterande ämnena gjort jämförelser mellan olika serier av läroböcker. I tidigare läroböcker var det en stor mängd text redan från årskurs fyra. Utifrån det har skolan valt ett mer anpassat läromedel som bättre överensstämmer med elevernas läsförmåga. I den nya serien av läroböcker är det en tydlig progression så att det är betydligt mindre textmängd för årskurs fyra jämfört med texterna för årskurs sex. I valen av läromedel i de naturorienterande ämnena har lärare funnit att vissa serier innehåller många texttrutor och pilar som riskerar att förvirra elever. Läroboken som skolan nu valt har tydliga illustrationer och behagliga färger samt återkommande begreppslistor och kontrollfrågor som är till nytta för elevernas kunskapsutveckling, uppger lärare.

Även i ämnet engelska har skolan bytt till ett nytt läromedel. Detta byte genomfördes utifrån att lärare fann att det tidigare läromedlet var på en allt för grundläggande nivå för dagens elever.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att rektorn leder ett arbete för att stärka likvärdigheten inom skolan gällande lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel. Rektorn uppger att samtal förs med lärare gällande elevers behov av anpassningar och olika förutsättningar att nå målen. I syfte att stärka likvärdigheten ytterligare ser både rektorn och lärare ett behov av att i ännu högre utsträckning utmana elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling med hjälp av elevantpassade läroböcker på olika nivåer.

Vidare uppger rektorn att en målsättning är att utveckla elevernas läs- och skrivförmåga genom att arbeta mycket med läroböcker utifrån att allt för digitala arbetssätt inte på samma tydliga sätt utvecklar elevers läs- och skrivförmåga. Rektorn uppger att skolan utifrån detta medvetet har satsat på en god tillgång till läroböcker. Lärarna uppger att de i både ämneslag och arbetslag är överens om att läsförståelsen är avgörande för att elever ska utvecklas i alla ämnen. I granskningen framkommer lärares tydliga fokus på läsning i undervisningen på flera sätt. Exempelvis uppger rektorn, lärare och elever att elever regelbundet arbetar med läsning i klassrummet genom att läraren högläser ur läroboken samt att eleverna läser lärobokens texter gemensamt eller enskilt.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.

I intervjuer med rektorn och lärare, samt av dokument som begärts in från huvudmannen, framgår att lärarna tillsammans gör utvärderingar med

koppling till tillgången till och användningen av läroböcker. Rektorn uppger att lärarna delar utvärderingarna med rektorn när de utvärderat lärobokens funktion i undervisningen. Utifrån lärarnas utvärderingar gör rektorn analyser av utvärderingarnas resultat tillsammans med ämnesansvariga lärare. Analyserna har exempelvis visat vilka läroböcker som leder till god kunskapsutveckling hos eleverna. Lärare uppger att det alltid finns ett elevperspektiv vid utvärderingar och när lärare i ämneslagen för samtal om läromedel.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna inte använder läroböcker eller andra läromedel i ämnet teknik. Det framgår att undervisningen inte alltid har sin grund i en lärobok. I stället bygger lektioner bland annat på kopierade häften och filmer. Genom att använda läroböcker får elever sammanhang och överblick över ämnet teknik, oavsett tidigare kunskaper, vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker eller andra läromedel även i ämnet teknik så att alla elever ges tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Larsson

X Åke Isaksson

Föredragande
Signerat av: Åke Isaksson

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Malin Hennius deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.³ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande⁴:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.⁵

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.⁶ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁷

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

³ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

⁴ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

⁵ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

⁶ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁷ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

⁸ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Landvetterskolan 4–6 CD den 20 januari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åke Isaksson och Malin Hennius.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Härryda kommun med grundskola, årskurserna 4–6. På skolenheten går cirka 150 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer.	Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse.	Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.
Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.	Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.
Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.	
Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	